

Голас Радзімы

№ 9 (1475)
3 сакавіка 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАІЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 22-і

Беларуская

кніга:

ЯЕ ВЫДАЎЦЫ

І ЧЫТАЧЫ

Тры гады назад бібліятэчныя работнікі Беларусі рашылі высветліць, як распаўсюджана чытанне ў вёсцы, дзе крыху больш як паўстагоддзя назад амаль 90 працэнтаў жыхароў не ўмела чытаць і пісаць. Аказалася, што 87 працэнтаў сельскіх жыхароў з'яўляюцца чытачамі бібліятэк.

У гарадах і рабочых пасёлках гэты працэнт крыху вышэйшы. Усяго ж паслугамі грамадскіх бібліятэк у рэспубліцы карыстаецца 6,5 мільёна чалавек (на 9,3 мільёна чалавек насельніцтва). Але гэтыя лічбы яшчэ не адлюстроўваюць сапраўднай цікавасці да кнігі. Наўрад ці знойдзеш у нас такую сям'ю, якая б не мела сваёй асабістай бібліятэкі, не клапацілася аб яе папаўненні. У жыцці савецкіх людзей кніга даўно стала нязменным спадарожнікам, сябрам і дарадчыкам. На пытанне: «Што дае вам кніга?» — у большасці анкет, распаўсюджаных сярод рабочых Мінскага трактарнага завода, выказвалася такая думка: адкрывае дзверы ў свет нязведанага, дапамагае разумець таямніцы душы чалавечай, з'яўляецца невычэрпнай крыніцай ведаў, неабходных у жыцці.

Калі гаварыць аб больш канкрэтных мэтах, то значная колькасць людзей сваю цікавасць да кнігі звязвае з вучобай. 30,7 працэнта юнакоў і дзяўчат адказалі, што лічаць неабходным павышаць сваю кваліфікацыю, ад 13,5 да 25 працэнтаў — каб быць больш карыснымі грамадству, ад 14,1 да 25,7 збіраюцца паступіць у вышэйшыя і сярэднія спецыяльныя навучальныя ўстановы.

Што практычна робіцца кнігавыдаўцамі, каб задаволіць імкненне нашых людзей да самаўдасканалення, павышэння агульнаадукацыйнай і прафесійнай падрыхтоўкі і культурнага ўзроўню?

У рэспубліцы ёсць 10 буйных выдавецтваў, з іх восем кніжных, адно кніжна-часопіснае і адно газетна-часопіснае. Аб'ём работы ў беларускіх выдаўцоў надзвычай вялікі. Летась, напрыклад, у рэспубліцы выйшла больш як дзве тысячы назваў кніг тыражом 33 мільёны экзemplараў. Але гэта не магло задаволіць патрэбнасць насельніцтва ў кнігах. Па заяўцы кнігагандлюючай сеткі было атрымана яшчэ 30 мільёнаў кніг, выдадзеных у Маскве, саюзных рэспубліках і сацыялістычных краінах.

Велізарны попыт на кнігу зусім зраўмелы. Цяпер у нашай рэспубліцы кожны трэці вучыцца. У мінулым пяцігоддзі ў адных толькі эканамічных семінарах, якія функцыянуюць паўсюдна на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, займалася звыш 1 мільёна 200 тысяч чалавек. Выдавецтвы ў сваіх планах імкнуцца прадугледзець такую літаратуру, якая б задаволіла запатрабаванні кожнага, хто выбраў тую ці іншую форму вучобы. У сувязі з вялікай цягай да палітычнай самаадукацыі ў апошні час давалася павялічыць выпуск палітычнай літаратуры, асабліва прац класі-

(Заканчэнне на 3-й стар.)

У 2-й МІНСКАЙ музычнай школе імя М. Аладава вучацца дзеці аўтамабілебудавнікоў. Арфа — адзін з дваццаці трох інструментаў, ігры на якім можна тут навучыцца. Клас арфы вядзе вопытны выкладчык Ала Мядзведзева. Сярод яе выпускнікоў — Вольга Сакалова, якая ўжо заканчвае Ма-

скоўскі педагагічны інстытут імя Гнесіных, Лена Баранова і Люда Шчамялёва — студэнткі Ленінградскага вучылішча імя Рымскага-Корсакава.

Прыехаўшы ў Мінск на зімовыя канікулы, яны з задавальненнем згадзіліся прыняць удзел у канцэрце арфістаў, які праводзіўся ў іх роднай школе. Разам з былымі выпускнікамі выступалі цяперашнія

выхаванцы Алы Мядзведзевай Бета Макарэвіч, Наташа Крук, Аксана Панасюк, якую вы бачыце на гэтым здымку. Пяшчотна і пералівіста гучаў старажытны музычны інструмент, расказаючы аб нечым светлым і прыгожым, дорацы людзям радасць.

Фота В. ЛАБКО.

ЯК ЗДАРОЎЕ, РЫБА?

Лянівы карп раптам стаў вінтом выкручваюцца ў вадзе — яго нервовую сістэму парушыў вірус. Жаберныя некрозы, якія параняе вадаёмы, становяцца бядой для рыбгасаў: у сажалцы, дзе збіраюцца атрымаць 180 тон выдатнай таварнай рыбы, пасля ўспышкі хваробы застаецца толькі сорак.

Беларускія вучоныя шукаюць спосабы барацьбы з гэтай хваробай на сельнікаў вадаёмаў...

Успыхнула і запалілася таблічка: «Пабочным уваход забаронены». Усё гатова да аперацыі — белы халат, маскі на тварах, інструмент у шафе, — як у сапраўднай аперацыйнай. Вось толькі аперыруемых простых вокам не разгледзець. Леанід Галаўнёў, закладчык лабараторыі хвароб рыб Беларускага навукова-даследчага інстытута рыбнай гаспадаркі, моўчкі працягвае далонь, у яе кладуць прабірку з жывымі здаровымі клеткамі карпа. Іх заражаюць вірусам жабернага некрозу. Цяпер на ўсіх стадах «дзеянніў» вірус будзе знаходзіцца ў полі зроку вучоных, якім удалося выдзеліць яго і нават сфатаграфавать з дапамогай і электроннай мікраскапіі. Ён мае выразную форму шасцігранніка і падобны на адшліфаваны брыльянт. Але з'яўленне гэтага «брыльянта» азначае эпідэмію ў падводным царстве.

Хоць вірус ужо выдзелены, вакцына яшчэ не створана, на гэта патрэбны некаторы час. Таму вадаёмы хларыюцца з разліку адзін грам хлорнай вап-

ны ў растворы на адзін кубічны метр вады, або 200 кілаграмаў негашанай вапны на гектар. Вірус, які мае надзвычайную стойкасць (у халадзільніку, напрыклад, ён захоўваецца паўтара года), перад гэтым простымі метадамі адступае. Калі ўспыхвае эпідэмія жабернага некрозу, вучоныя вызяджаюць у рыбакампанаты і рыбагасы рэспублікі на барацьбу з ім.

Дактары, якія працуюць у Навукова-даследчым інстытуце рыбнай гаспадаркі, ведаюць, што хвароб у іх гадаванцаў больш як семдзесят. Многія з іх вывучаны, практыкам перададзена нямаля эфектыўных сродкаў лячэння. Але вось нядаўна з'явілася новая хвароба, да таго ж яшчэ нераздаданая — запаленне плавальнага пухыра. Працэнт гібель рыбы ад гэтай хваробы даволі высокі. Старшы навуковы супрацоўнік Альбіна Фларынскага вывучае новае захворванне. Тайны гэтага віруса вучоным дапамагаюць разгадваць і спецыялісты кафедры гісталагіі і эмбрыялогіі Мінскага медыцынскага інстытута.

Цяпер зіма, ледавы панцыр сажалак схаваў рыб. Як яны сябе адчуваюць, ці не хварэюць, ці хапае ім жыватворнага кіслароду? На гэтыя пытанні адказаць таксама нялёгка. А зімоўка — важны этап у сажалкавым рыбаходстве. Ва Усесаюзнам навукова-даследчым інстытуце эксперыментальнай ветэрынарыі, напрыклад, распрацавалі новы метады зімоўкі карпа. Рыб перасялілі ў спецыяльны басейн, абліцаваны пліткай. У зімовыя кватэры вада падаецца праз трубаправод, у басейне падтрымліваецца нармальны здаровы клімат, нягледзячы на тое, што ён перанаселены. Капітальныя затраты акупаюцца за год. Вучоным спадзяюцца на шырокае ўкараненне новага метаду у рыбагасы рэспублікі.

Л. ЛЕВАШОВА.

ЭПІДЭМІЮ ПРАДКАЗВАЕ

ЭВМ

Загадзя ведаць аб прыходзе эпідэміі, маштабах, шляхах яе распаўсюджвання — даўняя мара ўрачоў. Беларускім медыкам неапаённа дапамогу ў гэтым аказвае аўтаматызаваная сістэма кіравання «Санэпідслужба БССР». Яна дае магчымасць на працягу лічаных мінут атрымаць дакладную карціну эпідэмічнай сітуацыі ў асобных раёнах, абласцях і па ўсёй рэспубліцы.

Сэрца АСК — электронна-вылічальная машына «Мінск-32». Супрацоўнікі інфармацыйна-вылічальнага цэнтры Міністэрства аховы здароўя БССР на чале з яго дырэктарам, кандыдатам тэхнічных навук М. Паповым дапоўнілі камп'ютэр аналага-лічбавым комплексам, дзякуючы чаму адначасова выдаецца графічная, лічбавая і тэкставая інфармацыя.

У «памяці» ЭВМ захоўваецца мноства даных, якія ахопліваюць усё звесткі пра найбольш тыповыя для Беларусі эпідэмічныя захворванні. З імі машына параўноўвае інфармацыю, якая штодзённа паступае па тэлетайпах з усіх канцоў рэспублікі. Пры найменшым адхіленні ад нормы АСК падае сігнал трывогі.

Але гэтым не вычэрпваюцца функцыі новай АСК. Вучоным «абавязалі» яе прагназіраваць захворванні на некалькі гадоў наперад.

— Прагноз у ахове здароўя падобны ваеннай разведцы, — гаворыць М. Папоў. — Ён дазваляе сканцэнтравать сілы на пагражаючых участках, а не распіляць іх па ўсяму фронту, мінімальнымі сродкамі дабівацца максімальнага выліку. Наша «разведка» падказвае, калі трэба чакаць уздыму шкарлятыны, адзёру, гепатыту або іншых інфекцый.

Працяглыя даследаванні і назіранні паказалі, што ў аснове развіцця гэтых хвароб ляжаць строгія заканамернасці, звязаныя з прыроднымі фактарамі. Праглядаецца, напрыклад, прамая ўзаемасувязь паміж змяненнямі сонечнай актыўнасці і павелічэннем колькасці хворых шкарлятынай. Метадамі матэматычнага мадэлявання з дапамогай ЭВМ у рэспубліцы складзены прагнозы на захворванні гепатытам аж да 1990 года.

Першыя практычныя праверкі пацвердзілі высокую дакладнасць прадаказанняў АСК «Санэпідслужба» па ўсіх «давераных» ёй інфекцыях.

З дапамогай АСК толькі ў мінулым годзе ў Беларусі ўдалося пагасіць у самым пачатку па меншай меры чатыры буйныя інфекцыйныя ўспышкі. Беларускія вучоныя першымі ў краіне распрацавалі сістэму прагназіравання хвароб на некалькі гадоў наперад.

Прагназіраванне — не адзіная функцыя гэтай аўтаматызаванай сістэмы кіравання. Яе «ўсёбачнае вока» рэагуе на забруджванне вадаёмаў, парушэнне санітарных норм на малакавозах, прадпрыемствах грамадскага харчавання, мясакамбінатах.

Міжведамасная камісія, нядаўна прыняўшая ў эксплуатацыю гэту аўтаматызаваную сістэму, рэкамендавала яе ў якасці ўзору для ўсіх саюзных рэспублік.

Я. ПАЛУШКІНА.

Новыя саставы каляровай керамічнай глазуры распрацаваны ў аддзеле будаўнічых матэрыялаў інстытута «Белмесцпрампраект». Рэцэпты, прапанаваныя тэхнолагамі аддзела, дазваляюць атрымаць разнастайныя віды глазуры. Аздабленая такой глазурай беларуская кераміка стане яшчэ прыгажэйшая.

НА ЗДЫМКАХ: у лабараторыі тэхналогіі керамікі. Галоўны спецыяліст аддзела І. ЛЯВІЦКІ (злева) і інжынер Н. ПЛОТНІК выпрабавваюць у печы абпальвання новыя глазурныя пакрыцці; старшы інжынер В. ГРЫБ правярае якасць новага пакрыцця.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

говорит делегат съезда первый заместитель председателя Украинского государственного комитета по планированию Виталий МОСОЛ. — Доля Украины в общесоюзном народнохозяйственном комплексе велика. Она дает около трети угля и стали, примерно половину чугуна, железной руды, сахара... Намечен дальнейший рост по всем показателям. Однако каким бы ни было хозяйство любой из пятнадцати советских республик — оно координируется в общесоюзном масштабе, но управляется местными органами власти. Промышленность Украины — это более 100 отраслей, но только 8 управляются общесоюзными министерствами».

Развитие демократических начал управления — постоянная тенденция советского образа жизни. Например, только в ходе всенародного обсуждения проекта десятого пятилетнего плана выступило 7,6 миллиона человек, было внесено свыше миллиона предложений и пожеланий. Это самые большие цифры традиционных в СССР обсуждений различных законов, экономических и социальных программ. Пятьдесят миллионов, или каждый второй из самостоятельного населения, участвуют через Советы, профсоюзы, комсомол и другие общественные организации в управлении производством, городами и селами. Около ста миллионов человек соревнуются за досрочное выполнение планов десятой пятилетки. У «часов века» миллионы сильные пружины.

АПН.

БЕЛАРУСКАЯ КНИГА: ЯЕ ВЫДАЎЦЫ І ЧЫТАЧЫ

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

каў марксізму-ленінізму. Усяго ж за гады Савецкай улады ў рэспубліцы выдадзена больш як 100 твораў К. Маркса, Ф. Энгельса, 400 кніг У. І. Леніна. Цяпер ідзе падрыхтоўка да выпуску на беларускай мове пятага поўнага Збору твораў У. І. Леніна ў 55 тамах.

Прынцып, якім кіруюцца беларускія, як і ўсе савецкія выдаўцы, такі: зрабіць здабыткам шырокай аўдыторыі чытачоў усё лепшае, што накоплены чалавецтвам ва ўсіх галінах ведаў. Менавіта гэта акалічнасць прымусіла пайсці на спецыялізацыю выдавецтваў, што дало магчымасць сабраць там вопытных работнікаў.

Некалькі гадоў назад у Беларусі было створана выдавецтва «Мастацкая літаратура». Яно строга прытрымліваецца традыцыі савецкага кнігадрукавання, якія ўсталюваліся з першых дзён яго існавання: беражліва ставіцца да літаратурнай спадчыны мінулага, шырока прапагандаваць навінкі літаратуры. Вось ужо некалькі гадоў яно выдае бібліятэчку «Першая кніга паэта», пачало серыю кніг лепшага беларускага раману і апавесці, куды ўвайшлі творы

Івана Шамякіна, Івана Мележа, Васіля Быкава, Янкі Брыля і іншых вядомых беларускіх празаікаў і паэтаў. У 1976 годзе выпуск мастацкай літаратуры ў параўнанні з 1975 годам узрос на 1 мільён 300 тысяч экзэмпляраў.

Беларускія выдаўцы імкнучца, каб наш чытач меў шырокі доступ да духоўных багаццяў іншых народаў. Сёння беларус мае магчымасць чытаць на сваёй роднай мове Шэкспіра, Байрана, Гейнэ, Гюго, Беранжэ, творы сучасных замежных пісьменнікаў. Выданнем прыгожа аформленых кніг венгерскага паэта Шандара Пецэфі і французскага піэта Апалінера выдавецтва «Мастацкая літаратура» пачало выпуск серыі «Паэзія народаў свету». З'явіліся пераклады з індыйскай, славацкай, сербскай, італьянскай і іншых моў. Доўгі спіс кніг аўтарэў з краін сацыялістычнай садружнасці.

За апошнія 25 гадоў з моў народаў замежных краін перакладзена на беларускую звыш 200 кніг тыражом больш як 2 мільёны экзэмпляраў. Як правіла, на беларускую мову перакладаецца ўсё лепшае, што створана літаратарамі братніх савецкіх рэспублік. За апошні час перакладзена і выдадзена больш як 3 тысячы кніг агуль-

ным тыражом 99 мільёнаў экзэмпляраў.

Сёння Савецкая Беларусь мае магутную паліграфічную базу і высокаразвітую кнігагандлёвую сетку. Адзін толькі Мінскі паліграфічны камбінат імя Якуба Коласа выпускае за суткі 200 тысяч экзэмпляраў кніг і брашур. Хочацца прывесці яшчэ дзве лічбы, якія, бадай, лепш за ўсё сведчаць, як далёка ў рэспубліцы пайшла кнігавыдавецкая справа. У мінулым годзе кнігагандлюючая сетка атрымала ў сярэднім сем кніг на кожнага чытача. Да 1917 года, гэта значыць да Кастрычніцкай рэвалюцыі, усяго толькі адна кніга прыпадала на 32 жыхароў. І гэта там, дзе выдавецкая справа мела сваю старажытную гісторыю.

Як вядома, першая кніга на беларускай мове выйшла яшчэ ў 1517 годзе. Выпусціў яе ў сваёй друкарні выдатны беларускі асветнік Францыск (Георгій) Скарына. Ён быў адным з тых падзвіжнікаў-адзіночак, якія ставілі першараднай задачай асвету народа. Але спатрэбілася 400 гадоў, каб друкаванае слова было пастаўлена, нарэшце, на службу народу.

ГОД 1927-ы

3—10 СТУДЗЕНЯ адбыўся X з'езд КП(б) Беларусі. На з'ездзе прысутнічала 278 дэлегатаў з рашаючым голасам, якія прадстаўлялі 30 995 членаў партыі і кандыдатаў у члены партыі. З'езд абмеркаваў справаздачныя даклады ЦК, Цэнтральнай рэвізійнай камісіі і ЦКК КП(б)Б, даклад аб выніках і чарговых задачах гаспадарчага будаўніцтва ў БССР.

5—13 КРАСАВІКА праходзіў VIII з'езд Саветаў БССР, які абмеркаваў справаздачу аб дзейнасці ўрада Беларусі, аб развіцці сельскай гаспадаркі, прамысловасці, народнай адукацыі, аб стане гарадоў і гарадскога будаўніцтва. На гэ-

тым з'ездзе была прынята новая Канстытуцыя Беларускай ССР, зацверджаны Дзяржаўны герб і флаг БССР.

6 МАЯ Савет працы і абароны ССР прыняў пастанову аб будаўніцтве ў Беларускай ССР раённай электрастанцыі на Асінаўскім тарфяным масіве, якая павінна была забяспечваць электраэнергіяй прамысловы раён Асінбуда і прылягаючыя да яго гарады Віцебск, Магілёў, Оршу і Шклоў. 11 ліпеня ва ўрачыстай абстаноўцы пачаліся работы па будаўніцтве БелДРЭСа.

У ЧЭРВЕНІ адбыўся першы Усебеларускі з'езд калгаснікаў, які абмеркаваў пытанні калгаснага будаўніцтва

ў рэспубліцы і прыняў рашэнне аб арганізацыі Цэнтральнай секцыі калгасаў пры Белсельсаюзе.

22—29 ЛІСТАПАДА адбыўся XI з'езд КП(б) Беларусі. На з'ездзе прысутнічалі 334 дэлегаты з рашаючым голасам, якія прадстаўлялі 23 735 членаў партыі і 11 392 кандыдаты ў члены партыі. Дэлегаты абмеркавалі справаздачы ЦК КП(б)Б, Рэвізійнай камісіі і ЦКК КП(б)Б, пытанні аб перспектывах пяцігадовага плана гаспадарчага будаўніцтва БССР, аб рабоце ў вёсцы, аб выніках нацыянальна-культурнага будаўніцтва і палітыка-асветнай рабоце і інш. З'езд паставіў задачу калектывізацыі сельскай гаспадаркі БССР.

ГОД 1928-ы

22—28 КРАСАВІКА адбыўся IX з'езд ЛКСМБ. З'езд абмеркаваў справаздачныя даклады ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМБ, даклады аб працы і адукацыі рабочай моладзі, аб рабоце камсамола ў вёсцы і сярод дзяцей.

13 ЛІПЕНЯ Бюро ЦК КП(б)Б прыняло рашэнне аб будаўніцтве завода сельскагаспадарчых машын у

Гомелі. Завод быў разлічаны на выпуск за год 60 тысяч вейлак, 40 тысяч саламарзак і 16 тысяч конных малатарань і прыводаў.

25 ВЕРАСНЯ Бюро ЦК КП(б)Б прыняло пастанову аб будаўніцтве ў Магілёве фабрыкі штучнага валакна.

10—14 КАСТРЫЧНІКА адбыўся II Усебеларускі з'езд калгаснікаў. З'езд паставіў арганізаваць самастойны

Цэнтральны саюз калгасаў і такія ж акруговыя саюзы замест Цэнтральнай секцыі калгасаў пры Белсельсаюзе. З'езд адыграў важную ролю ў падрыхтоўцы масавай калектывізацыі сельскай гаспадаркі Беларусі.

28 ЛІСТАПАДА — 1 СНЕЖНЯ адбыўся I з'езд пралетарскіх пісьменнікаў Беларусі.

за мяжой і дома

«НАС СУСТРАКАЛІ ЦЁПЛА І САРДЭЧНА»

Як мы паведамылі ўжо, Дні Швейцарыі ў ССР, пачатыя ў Маскве, былі працягнуты ў Беларусі. Мерапрыемствамі гэтых дзён была ахоплены практычна ўся рэспубліка — у цэхах прадпрыемстваў і на калгасных фермах, у студэнцкіх аўдыторыях і залах музеяў, бібліятэках і канцэртных залах дэманстраваліся фільмы аб Швейцарыі, чыталі лекцыі і даклады, экспанаваліся кніжныя выстаўкі і фотападоборкі.

Сардэчнай была сустрэча дэлегатаў швейцарскай грамадскасці з мінскімі аўтазаводамі, якая адбылася 15 лютага ў Палацы культуры прадпрыемства. У зале сабраліся рабочыя, інжынеры і канструктары, прадстаўнікі партыйных, савецкіх і грамадскіх арганізацый Заводскага раёна.

Вечар адкрыў старшыня прэзідыума Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі В. Смірноў. Ён адзначыў, што ў апошнія гады прыкметна палепшыліся саветка-швейцарскія адносіны, расшырыўся плённы абмен у галіне эканомікі, навукі і культуры. Усё гэта аднавідае інтарэсам народаў абедзвюх краін, інтарэсам міру і бяспекі на еўрапейскім кантыненте.

Са словамі прывітання да гасцей звярнуўся міністр культуры БССР Ю. Міхневіч.

Год назад, сказаў ён, дэлегатаў нашай рэспублікі ўдзельнічала ў правядзенні Тэдня Савецкага Саюза ў Швейцарыі. І вось сёння мы вітаем на беларускай зямлі пасланцоў Швейцарыі.

У расшырэні эканамічнага, навукова-тэхнічнага і культурнага абмену, палепшэнні ўзаемаразумення і давер'я народаў

нашых краін вялікая роля асацыяцыі па развіццю культурных сувязей паміж Швейцарыяй і Савецкім Саюзам. Савецкія людзі высока цэняць яе дзейнасць за тое, што іменна яна была ініцыятарам і арганізатарам жэнеўскай міжнароднай сустрэчы еўрапейскіх таварыстваў дружбы з ССР, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна. Таварыства «Швейцарыя — ССР» знаёміць з савецкай рэчаіснасцю, праводзіць розныя мерапрыемствы, прысвечаныя нашым нацыянальным святам, знамянальным датам і важнейшым падзеям у жыцці краіны.

Праводзімыя на беларускай зямлі Дні Швейцарыі ў Савецкім Саюзе, сказаў у заключэнне Ю. Міхневіч, паслужаць стварэнню атмасферы давер'я і ўзаемаразумення паміж нашымі краінамі і народамі.

На вечары выступіў кіраўнік швейцарскай дэлегацыі, член ЦК Швейцарскай партыі працы, дэпутат парламента Арман Фарэль.

— Мы перажылі нямаля прыемных і радасных мінут, ледзь ступіўшы на савецкую зямлю, — сказаў ён. — Нас сустракаюць цёпла і сардэчна, са шчырым, адкрытым сэрцам.

Сёння мы зведалі глыбокія пачуцці горычы і спакушвання, усклаўшы вянкi да помніка загінуўшым героям. Мы ведаем, якой цаной заплаціў савецкі народ за перамогу над фашызмам. Ведаем, што Беларусь страціла кожнага чацвёртага свайго жыхара. І мы памятаем, што кожная кропля крыві, пралітая вашым народам у імя вялікай перамогі, праліта таксама і за свабоду Швейцарыі.

Мы разумеем, што міру не вымольваюць просьбамі, за мір трэба змагацца. І ад імя ўсіх членаў асацыяцыі, ад імя пра-

цоўных Швейцарыі мы запэўніваем, што зробім усё магчымае, каб дапамагчы савецкім людзям у іх справядлівай барацьбе за мір, будзем умацоўваць супрацоўніцтва і дружбу нашых народаў.

У вялікім канцэрце майстроў мастацтваў Беларусі, якім завяршыўся вечар, удзельнічалі вядучыя калектывы і салісты. Сімфанічным аркестрам БССР дырыжыраваў вядомы швейцарскі дырыжор Мішэль Раша.

16 лютага на Мінскім гадзінніковым заводзе адкрылася выстаўка швейцарскіх гадзіннікаў. У Мастацкім музеі БССР першыя наведвальнікі пазнаёміліся з экспазіцыяй швейцарскага плаката і твораў народнага дэкаратыўнага мастацтва.

У заключэнне швейцарскія госці пабывалі ў калгасе «Рассвет» імя К. Арлоўскага, дзе сустрэлі шчодрою гасціннасцю і сардэчнасцю.

— Мы захапляемся ўсім, што ўбачылі, — сказаў карэспандэнту БЕЛТА старшыня аддзялення таварыства «Швейцарыя — ССР» у Цюрыху Анатоль Тэдлі. — У нашай краіне людзі памятаюць, што вялікі Ленін, пакідаючы Швейцарыю, гаварыў: мы едзем у Расію рабіць рэвалюцыю, каб будаваць новае жыццё. Ведаем: шлях будзе нялёгкім. Але мы верым у перамогу, у выдатную будучыню нашага народа... У гэтыя дні, асабліва сёння, у калгасе «Рассвет», мы пераканаліся: тое, аб чым марыў, аб чым гаварыў праўдзёр пралетарыяту, збылося.

У Магілёўскім гарадскім палацы піянераў і школьнікаў адбыўся вялікі вечар, прысвечаны Дням Швейцарыі ў ССР.

18 лютага ў нашай рэспубліцы закончыліся мерапрыемствы, звязаныя з Днямі Швейцарыі ў ССР.

У халоднай смуге ўстае сонца.

Фота А. ДУДКІНА.

пішут земляки

ЛУЧШЕ ПОНЯТЬ СВОЮ РОДИНУ

«Все дороги ведут к социализму». Такое изречение теперь часто используют журналисты для заголовков своих статей о Советском Союзе. В этих словах отражена реальность наших дней, которая здесь, на Западе, не всем по вкусу.

В журнале «Советский Союз» № 11 за 1976 год с гордостью и большим удовлетворением мы прочитали статью А. Селуцкого под заголовком «Курская магнитная аномалия». Рассматривали иллюстрации: карьер месторождения железной руды, строящиеся комплексы большой индустрии. На десятой и одиннадцатой страницах большая фотография, сделанная на Новолипецком металлургическом комбинате. Под ней — снимки поменьше: иностранные специалисты, интересующиеся новой советской технологией. Они приехали из самых развитых в индустриальном отношении стран: Федеративной Республики Германии, Японии, Соединенных Штатов Америки. Снимки очень символические.

Ведь журналисты этих стран, находящиеся в Советском Союзе, а всего более американские и канадские, только и пишут или передают по телевидению, что в Советском Союзе почти нет никакой современной техники, что Советское правительство согласилось на детант — разрядку напряженности, на безопасность и сотрудничество в Европе и подписало Заключительный акт Хельсинкской конференции с одной целью — получить передовую технику западных капиталистических стран. И если лет пятьдесят тому назад в такие буржуазные побасенки еще верили, то теперь, когда наша Родина выходит по всем отраслям народного хозяйства на высшую ступень в мире, слушать эти нарочитые извращения из уст вроде бы образованных людей как-то даже неудобно.

В прошлом году, например, канадский журналист Давид Галтон после очередной передачи из Москвы о техническом отставании Советского Союза вдруг снова появился на экране телевизора. Шел репортаж из Москвы о праздновании Ве-

ликого Октября. Красная площадь, идут войска, мчатся ракетноносцы... На экране — снятые во время маневров танки, самолеты, быстрые катера и тяжелые крейсера. Ракетными ударами они поражают мишени. Тон комментатора вдруг меняется: Галтон не говорит уже о никудышной советской технике, а называет ее «могучая», «совершенная». Смотрите, мол, какая сила нам угрожает. На глазах миллионов телезрителей продажный буржуазный журналист изворачивается, ловчит, чтобы угодить хозяевам, купившим его.

Так поступает большинство канадских журналистов: в одном месте порадовать своих сограждан, в другом — пострадать, чтобы не вздумали возражать, когда половина каждого заработанного доллара отнимается на вооружение.

Смотришь, слушаешь эту белиберду и невольно думаешь: «Неужели никто из Канады или из Соединенных Штатов Америки не был на Хельсинкской конференции? Неужели представители этих стран не подписывали Заключительного акта этой мирной конференции?» К сожалению, реакция по-прежнему отравляет мышление канадцев, американцев и разжигает ненависть к нашей Родине, Советскому Союзу.

В конце октября 1976 года в Принц-Алберте гостил у своих родных Петр Иванович Луцук — белорус из города Бреста. Работает он крановщиком в железнодорожной строительной бригаде. Гостил Луцук здесь целых пять недель. Этого было вполне достаточно, чтобы хотя поверхностно ознакомиться с нашей жизнью. Погода в то время стояла сухая и сравнительно теплая, дороги надежные, так что гость из Советской страны побывал у всех своих родственников. Посещал он три раза и наш дом. И куда бы Петр Иванович ни попадал, везде его встречали с некоторым удивлением и большим интересом. Каждому хотелось не только рассказать о себе, но и узнать от гостя, как живет на Родине. Удивлялись и тому, что Петр Иванович выглядел здоровым и

ЛЖЕЦЫ И ФАРИСЕИ

ПИСЬМО В РЕДАКЦИЮ «ЛИТЕРАТУРНОЙ ГАЗЕТЫ»

В последние дни на Западе вновь раздаются громкие голоса, восхваляющие так называемых «диссидентов» (Недавно это иностранное слово. Для русского языка оно звучит, как ругательство). Эту группу «инакомыслящих» (я беру и это название в кавычки, ибо оно неверно отражает суть вещей: дело вовсе не в том, что эти люди «иначе мыслят») называют «группой прав человека», «группой содействия выполнению хельсинкских соглашений», то даже «хельсинкскими наблюдателями». Весьма звучные названия, да и отношение к тем, кто их удостоился, со стороны западных информационных агентств и разных радиоголосов самое теплое. Их высказывания цитируются наравне с заявлениями государственных деятелей Западной Европы и Америки. Превозносятся их высокий моральный облик: они «бесстрашно борются» за права человека, они никогда не заключают «сделок с совестью», они — образец нравственной прямоты и чистоты.

Поскольку мне хорошо известно, как обстоит дело в действительности, слушать

подобные «комментарии», прямо скажу, противно. Особенно возмутили меня сочинения на этот счет, появившиеся в некоторых зарубежных газетах в начале января и тотчас же пересказанные западным радио. Это и побудило меня взяться за перо, хотя я понимаю, как мало шансов у моего письма появиться в печати.

У меня, пожалуй, больше оснований числиться в инакомыслящих, чем у других «диссидентов». Дело в том, что и двух лет еще не минуло с того дня, как я окончательно вышел на свободу, отбыв срок, как говорится, «от звонка до звонка». Меня судили за антисоветскую агитацию и нелегальную пересылку за границу антисоветских произведений. Только в последние годы за границей были опубликованы написанные мною повесть «Арестантские встречи», ряд стихов и очерков, проникнутых, впрочем, не столько духом христианства (я верующий человек, в то время как большинство «диссидентов» — атеисты), сколько моим озлоблением. Где-то за рубежом, в том числе в Израиле, где появились мои стихи о

евреях (сам-то я русский), эти мои незрелые, злобные произведения переводились и переиздавались.

Должен заметить — не в оправдание, а в объяснение, — что этот дух горечи и злобы поддерживался и подогревался во время моих встреч и бесед с так называемыми «диссидентами». Знаком я с ними со всеми. Мало сказать — знаком. С Александром Гинзбургом я провел вместе около года в тюрьме города Владимира, причем несколько месяцев мы прожили в одной камере. Соблюдая пост по средам и пятницам, я отдавал ему свой арестантский паек. Казалось бы, что может быть крепче привязанности двух людей, преломивших хлеб в тяжелую минуту? К тому же мне в первое время импонировали рассуждения Гинзбурга и его единомышленников, в чем-то соприкасающиеся с моим мнением.

Правда, еще и в заключении я замечал, что рассуждения «диссидентов» подчас не согласуются с их поведением. Это вызывало у меня подсознательное ощущение, что они не до конца искренни.

кого труда. Это не так. В современных наших кранах нет никаких рычагов, в теплой светлой кабине на панели перед тобой кнопки. Крановщику, конечно, обязательно нужно знать, на какие из них нажимать, чтобы кран повиновался. У нас уже есть и с успехом работает большая и мудрая техника. И главное теперь — сохранить мир, развивать, укреплять дружбу между всеми народами нашей планеты. Веря в лучшее будущее, я прошу своих племянников, их детей и всех вас, выходцев из нашей общей Родины, не забывать той земли, которая нас родила. Не забывайте также языка своих родителей. А то как-то чудно получается — приехал я к своим сестрам и их мужьям, и вижу, что они еще не совсем забыли свое родное слово, а самые молодые и вовсе родного языка не понимают.

А первого декабря мы снова имели большое удовольствие встретиться у себя в доме другого гражданина нашей Родины. Юрий Васильевич приезжал в гости к своему дяде Ивану Алексеевичу, проживающему в городе Калгари. Юрий Васильевич по профессии агроном, работает в колхозе недалеко от Черновиц. Он интересовался постановкой агротехнического дела в канадском земледелии. О многом расспрашивал нас: какие методы мы применяем в выращивании зерновых культур, с чего и как готовим корма для рогатого скота, свиней, птицы. А потом рассказывал о том, как они готовят землю под посев, какие удобрения дают, каким способом сеют, когда и какими химикатами уничтожают сорняки, как кормятся дойные коровы, откармливается скот на мясо и т. д. Один из присутствующих спросил: «Нам интересно знать, сколько вы получаете за свою работу?» Наш гость Юрий, улыбаясь, отвечал: «А все-таки правда, что человек, живущий в капиталистическом мире, прежде всего интересуется деньгами». Все засмеялись, а он продолжал: «Ну, коль вас так интересует мой заработок, расскажу. Я получаю 180 рублей в месяц. Это для меня постоянная зарплата. Однако если мы поработаем хорошо и результаты будут высокие, получаем надбавку трехмесячную, четырехмесячную или даже полугодовую». «Так это ставка агронома, а сколько получают обыкновенные рабочие — доярки, свиноводы, например?» «Доярки теперь в большом почете, — отвечает Юрий, — и получают

намного больше агронома. Моя жена, кстати, зарабатывает больше меня, а работает свиноводом. Теперь свиноводка — нужный специалист на селе. И вообще, если говорить о крестьянском труде, то он очень изменился. Техника вырывает». «Расскажи, Юра, про свою маму», — напомнил Алексеевич. «Моя мама уже на пенсии, но еще работает. Имеет три правительственные награды. Как видите, в нашей стране любой труд в почете, — говорил Юрий, — нужно только честно и добросовестно трудиться».

Да, теперь много людей из СССР приезжают в Канаду, в Соединенные Штаты к родственникам. Ознакомившись с нашей жизнью, они делают свои выводы. Сегодня, например, слышим по радио последние известия и узнаем, что в Монреале состоялся концерт, доход от которого пойдет на подарки к рождеству в детский госпиталь. Концерт прошел очень успешно, собрана большая сумма денег. Все кричали: «Браво! Браво! Превосходно!» Теперь только осталось выяснить причину такого небывалого успеха. Больше двадцати «прекрасных» девиц попарно, поодиночке и коллективно выходили на сцену и исполняли экзотические танцы в тех самых одеждах, в которых родились. Зал театра не мог принять всех желающих попасть на небывалый концерт. Досушие репортеры брали интервью у хозяйки театра и танцовщиц, довольных столь большим успехом.

Конечно же, у советских людей, которые выросли в здоровом нравственном климате, эти и другие «прелести» Запада не вызывают ничего, кроме отвращения. Поэтому у них буржуазные репортеры не берут интервью, в канадских газетах не будет их выступлений, их правдивых рассказов о жизни на нашей Родине.

Вот почему мы решили написать это письмо. Пусть читатели «Голоса Радзими» познакомятся с высказываниями советских гостей, простых людей труда. Может быть, это поможет кому-то, кто еще верит буржуазным писакам и всяким «доброжелателям», лучше понять свою Родину, узнать правду о ней. Ведь это очень важно. Потому что не зря сегодня пишут, что «все дороги ведут к социализму».

Надежда и Григорий
МАРТЫНЮКИ.

Канада.

После моего вторичного осуждения в 1967 году я в местах заключения переназначился и с Синявским, и с Вагиным, и с Любарским, а позднее — с Гинзбургом и Буковским. И окончательно понял, что они не те, за кого себя выдают.

Это было видно и из бесед, если можно так выразиться, философского содержания. Для Гинзбурга характерно преклонение перед Западом и стремление перекрыть у нас все на западный манер. Что же, он искренний приверженец западных «свобод» и западной «демократии»? Нет, в конце концов я понял, что низкопоклонство перед Западом вызвано жадностью к получению оттуда денег, именно денег, и только денег. Гинзбург, как мне известно из бесед с ним, становится, не задумываясь, самым заядлым монархистом и антилибералом, если такая позиция тоже может принести удовлетворение его меркантильных потребностей.

Уже после отбытия срока заключения мне стали известны и другие факты, свидетельствующие о лицемерии, двуличии, умении изворачиваться. Напомню: еще 3 июня 1965 года А. Гинзбург выступил в «Вечерней Москве» с открытым письмом «Ответ господину Хьюгесу». В нем он весьма патристически отрещивается от «славы борца за западное гнилье»,

которая, дескать, есть «слава прокаженного».

Прошло совсем немного времени — и Гинзбург вместе с Галансковым и некоторыми другими оказывается на скамье подсудимых. В ходе разбирательства выяснилось, что он боролся именно за западное гнилье (я не беру эти слова в кавычки).

По эти и многие другие факты мне стали известны лишь впоследствии, а ранее я только недоумевал: что за эклектическая мешанина царит в умах «диссидентов» и откуда берутся у них всяческие материальные блага и деньги? Когда Александр Гинзбург выходил на свободу, мы расстались, в общем, друзьями, и я получил от него изданную за рубежом книжку стихов любимой им Н. Горбаневской с дарственной надписью: «Милейшему, добрейшему...» и т. д.

Естественно, что, оказавшись на свободе, я направился к тем, с кем был так близко знаком в заключении. Александр Гинзбург дал мне из «общественного фонда» 200 рублей, и тут же наметнул, что «за так» деньги не дают, их надо отработать.

Для начала мне дали задание: написать о положении заключенных. Я написал о том, что мне было известно. И тут у меня начали раскрываться глаза. Я увидел, как «препарируются» факты в [Окончание на 6-й стр.]

румяным, был прилично одет. И глядя на него, трудно было сказать, что этот человек приехал из «голодной и отсталой» страны.

Петр Иванович быстро сориентировался в нашей эмигрантской жизни. Он скоро понял, что все канадские фермеры, имеющие обширные поля, большие стада скота, работают тяжело летом и зимой. А своими заработками им приходится делиться с монополистическими компаниями, где сидят люди, которые в сущности и не видят, как пшеница растет, а «мотая пальцами искусно на бирже зерновой, наживают миллионы с артели трудовой». Словом, пока фермер расплатится со всеми, зачастую не остается ничего для будущей посевной. И он снова вынужден обивать пороги банков.

В последние дни пребывания Петра Ивановича в Канаде его спрашивали: «Ну, как вам понравилась Канада, наша жизнь? Согласились бы вы жить здесь?» Петр Иванович ответил: «Канада — богатая страна. В магазинах всего хватает. Но и у нас теперь жизнь с каждым годом улучшается, и это дает нам уверенность, что в скором будущем у нас также будет всего вдоволь. А что касается второго вопроса, то вы уж не обижайтесь, но я ни за что не остался бы здесь жить». Ну конечно, говорили ему, вы уже в среднем возрасте, а если бы вам сейчас было только 17? Согласились бы в таком случае уехать в Канаду? «И в таком случае, — еще настойчивее отвечал Луцюк, — не согласился бы, потому что у нас для молодежи созданы условия во много раз лучшие, чем в Канаде. В науку двери открыты любому, были бы желание и способности. Преград денежных, как у вас, не существует. Работа по выбору, на любой вкус, в любом месте Советского Союза. А у вас даже с высшим образованием люди не могут найти работу. Так о чем тут говорить?!» «Я еще вас хотел спросить, — отозвался один местный фермер-украинец. — Вот вы работаете крановщицей. Работа нелегкая, пожалуй. А если вы захотели сменить работу, можно это сделать?» «Конечно, можно, — отвечает Петр Иванович. — А если вы переходите на другую работу, как ваш рабочий стаж? «Стаж сохраняется», — отвечает наш земляк, — даже если я целый месяц не буду работать при переходе с одного места на другое. Кроме этого вы сказали, что мне, крановщику, болят руки от тяжелого физичес-

Працягвае расці Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод. Разам з ім будуюцца і засяляюцца жылыя дамы для рабочых, пачынаюць працаваць новыя магазіны, школы, бальніцы. Чацвёрты мікрараён Мазыра, дзе жывуць рабочыя нафтаперапрацоўчага, — адзін з самых добраўпарадкаваных і прыгожых у горадзе.
НА ЗДЫМКУ: жылы масіў мікрараёна па вуліцы Прытыцкага.
Фота І. ЮДАША.

«БЕЛАРУСЬ»

НА ПАЛЯХ ІРЛАНДЫІ

Гэты трактар «Беларусь» я ўбачыў непадалёк ад шашы, якая вядзе ў Дублін. Адзін з некалькіх соцець, што патрэбны цяпер краіне. Гандлёвы саветнік пасольства СССР у Ірландыі Леў Красільнікаў гаварыў мне, што машыны з маркай «Зроблена ў СССР» карыстаюцца тут усё большым попытам. І дадаў: «Не выключана, што трактар гэты быў запраўлены гаручым, якое імпартаўца з Савецкага Саюза».

На другі дзень у Дублінскім порце мне паказалі нафтавы рэзервуар, побач узводзіцца яшчэ адзін. Сюды паступае нафта, якую купляе ў СССР ірландская фірма «Тэдкэсл». Яе кіраўнік Джон Рэйхіл, адзін з буйных бізнесменаў, агульнапрызнаны плянёр ірландска-савецкага гандлю, адкрыў рускі рынак яшчэ паўтара дзесяцігоддзі назад.

Але нафта — толькі адно са складаемых нашага гандлю з Ірландыяй. Халадзільнікі «Віруса» паспяхова канкуруюць з многімі заходнімі мадэлямі. Папулярнасцю карыстаюцца наша мэбля, пал'юнічыя ружжы, цацкі. Дзве трэці ўсіх ірландскіх запалак выпускаецца з матэрыялу, купленага ў СССР.

Але гандаль, як вядома, — «вуліца з двухбаковым рухам». Ірландыя пастаўляе ў СССР нямала тавараў: тканіну, скуру, хімічныя вырабы, лякарства, угнаенні, транспартнае абсталяванне. І хоць абодва бакі не выкарысталі яшчэ ўсе магчымасці, вынікі ўзаемавыгадных адносін відавочныя: абарот савецка-ірландскага гандлю за апошнія пяць гадоў павялічыўся амаль у 15 разоў.

У час нядаўняга візіту ў Маскву міністра замежных спраў Ірландыі Г. Фітцджеральда было падпісана новае пагадненне аб развіцці эканамічнага, прамысловага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва, якое павінна садзейнічаць усебаковаму развіццю эканамічных адносін паміж двума бакамі.

— Перспектыва расшырэння дзелавых сувязей з Савецкім Саюзам, — сказаў мне кіраўнік фірмы «Тэдкэсл» Джон Рэйхіл, — велізарная. Стабільнасць савецкай эканомікі, неабяжнанасць рускага рынку, упэўненасць у тым, што заказы будучы выкананы, — вось умовы і база развіцця нашага гандлю. База камерцыйная. Але ёсць і база палітычная. Размова ідзе аб прышчыпах і духу разрадка міжнароднай напружанасці, прадвеснікам якой стаў Савецкі Саюз.

Эдгар ЧАПАРОВ.

ГАЛОЎНАЯ ТЭМА — СУЧАСНАСЦЬ

16—17 лютага ў Мінску праходзіў Х з'езд мастакоў Беларусі. Па просьбе нашага карэспандэнта **В. РЫБІЦКАГА** адказны сакратар новага праўлення Саюза мастакоў БССР **Леанід ШЧЭМЕЛЕУ** расказаў аб выніках работы з'езда.

— З'езд творчага саюза — падзея знамянальная і для яго членаў, і для аматараў мастацтва. Знамянальная таму, што адбываюцца з'езды рэдка — раз у чатыры гады падвядзюцца вынікі, ацэньваюцца дзейнасць мастакоў, арганізаваная праўлення Саюза за гэты час, акрэсліваюцца напрамкі далейшых пошукаў, задачы і перспектывы развіцця мастацтва.

Час, што прайшоў пасля па-

пярэдняга з'езда, быў надзвычай плённы для большасці беларускіх мастакоў. Адбылося 400 рэспубліканскіх, абласных, перасоўных і іншых выставак. Ужо сама гэта колькасць гаворыць не толькі аб значнай актывізацыі прапаганды беларускага выяўленчага мастацтва, але і аб прадукцыйнасці нашых мастакоў.

Колькасныя паказчыкі, вядома, не выяўляюць поўнасцю таго сэнсу, які ўкладваецца ў слова «плённы». Якасць — мастацкія і ідэйныя вартасці — вось што галоўнае ў творы. З гэтага пункту гледжання трэба адзначыць, што нашы мастакі стварылі нямала работ, у якіх відаць актыўная пазіцыя мастака-грамадзяніна — сведкі і ўдзельнікі

жыцця савецкага народа. Прызнаннем гэтых вартасцей сталі ўсесаюзныя і рэспубліканскія прэміі, шматлікія дыпламы, якіх удастоіліся нашы мастакі, выстаўкі беларускага жывапісу і графікі за рубяжом.

На з'ездзе гаварылася аб прыкметным паляпшэнні работы з маладымі аўтарамі. Творчыя камандзіроўкі, абмеркаванні і выстаўкі іх твораў, семінары садзейнічаюць таму, што маладыя паспяхова вытрымліваюць выпрабаванне майстэрствам.

Творчаму росту як пачынаючых, так і стальных майстроў садзейнічала тое, што ўрад рэспублікі выдаткоўвае вялікія сродкі на развіццё выяў-

У перапынку паміж пасяджэннямі з'езда сустрэліся мастакі **Г. БРЖАЗОўСкі, В. ШМАТАУ, Ю. ПУЧЫНСкі, М. БЕЛЬСкі і С. ВОЛКАУ.**

ленчага мастацтва, клапаціцца пра гандзю. За мінулыя гады аб яго папулярнасці і пра значна ўмацавалася матэры-

ЛЖЕЦЫ І ФАРИСЕИ

[**Окончание. Начало на 5-й стр.**] информации, идущей от Гинзбурга и его компании за границу. Она публикуется в так называемой «Хронике текущих событий», печатаемой в Соединенных Штатах. То, что я прочитал в этой «Хронике» о положении заключенных в СССР (ее можно было достать у того же Гинзбурга, как и другую подобную «литературу»), крайне удивило меня. Так, я узнал, что «политические заключенные живут в невыносимых условиях», что они «надрываются на непосильной работе», что их «морят голодом», а есть и такие, что прямо умирают от этого. Это вранье поддается, может быть, на кого-нибудь другого, только не на меня, прошедшего столько лет за тюремной оградой. Стало ясно, что «достоверная информация», поступающая на Запад от Гинзбурга и Ко, есть настоящая ложь.

Иногда она настолько очевидна, что представляется, будто западные газеты и радио разыгрывают своего читателя или слушателя, пользуясь его незнанием положения в СССР. Помню, например, что «Голос Америки» сообщил, как удалось распознать «агентов КГБ», якобы проникших — куда бы вы думали? — в ансамбль «Песняры». Оказывается, у «чистых» песняров волосы длинные, а у «нечистых» короткая стрижка, что является точным признаком (вроде пресловутого горохового пальто) принадлежности к «шпикам».

Я задавал себе вопрос: как можно говорить о высоких гуманных идеалах и одновременно пользоваться подобными приемами? И не мог найти ответа.

На квартире у Гинзбурга я был раз двадцать, не меньше. Помню, что, когда я в первый раз попал туда, меня поразило: как сумел приобрести такую комфортабельную двухкомнатную кооперативную квартиру Александр Ильич, если ни он, ни его жена нигде не работают?

Каждый раз я заставал там пять-семь, а то и более человек. Беседуя с ними, я старался понять: что же у них искреннее, что наносное? Посетители входили и выходили с деловым видом. Одни приносили уже прочитанные антисоветские книги и журналы, другие брали с собой на дом подобную «литературу».

Не нравилась мне и атмосфера расчетливости, царящая у Гинзбурга. Меньше всего их квартира похожа на место встреч либеральствующих интеллектуалов. Здесь выдавались деньги, сертификаты обменивались на валюту и наоборот. Как-то я услышал сообщение агентства Рейтер из Москвы: «Член хельсинк-

ской группы Александр Гинзбург сообщил иностранным корреспондентам, что полицейские в штатском подбросили ему в туалет 1 000 западногерманских марок и около 100 долларов США». Ерунда, конечно. Просто Александр Ильич открещивается от незаконных операций с валютой. И на месте этого самого корреспондента я бы «дополнил» его сообщение так: «До чего же бедна московская милиция — наскребла всего сто долларов!» Ведь Гинзбург оперировал куда большими суммами и во всех случаях вел «дело» как расчетливый хозяин; он никому ничего не давал из «идейных побуждений», а действовал по формуле: ваш товар — наши деньги (за вычетом «комиссионных» для нужд лично А. Гинзбурга, очевидно).

Что же это за правда, если она продается и покупается?..

Расскажу эпизод, который на меня, как на человека верующего, произвел крайне неприятное впечатление. В моем присутствии Александр Ильич предложил одному пресвитеру пятидесятников из Мелитополя: «Снабжайте меня информацией о гонениях на пятидесятников, о наложении на них штрафов и о прочем таком, тогда я буду помогать вам и вашим братьям деньгами. Больше информации — больше денег».

К чести этого пресвитера он отказался от сделки.

Уже раз речь зашла о религии, не могу не отметить, что одним видом деятельности, имеющим прямое отношение к религии, Гинзбург занимается весьма активно. Это незаконная скупка за бесценок икон. В Тарусе мне рассказывали такую историю. Подростки в городе знают, что «борода», как они зовут Гинзбурга, платит за иконы, по слухам, до двадцати рублей за штуку. Им самим он, правда, платил по 2—3 рубля, но обещал давать больше, если они доставят «лики святых», причем старые, оставшиеся еще от позапрошлого века. Они ответили: достать-то можно, только самые лучшие у старухи Елизаветы Сергеевой, а она не дает. Решили украть...

Так постепенно, штрих за штрихом, прояснилась для меня атмосфера, царящая в «группе защиты гражданских прав», «группе содействия выполнению хельсинкских соглашений» и как там она еще себя называет. Атмосфера, мало похожая на радение о «попранных правах человека», а скорее похожая на бизнес, свидетельствующая о расчетливости и рассчитан-

ности, умении продать Запад гнилой товар и выколотить за это побольше денег.

Вы можете спросить: как я могу делать такой вывод на основании своих впечатлений об одном только человеке? Нет, я был близко знаком и с остальными «диссидентами», в частности с Орловым. Юрий Орлов, который сам рвется в лидеры «диссидентов», не раз высказывал свое недовольство тем, что Запад говорит в основном о Сахарове, в то время как «нам с Аlikом (то есть Орлову и Гинзбургу) приходится тянуть всю работу».

Да, нравственные качества «диссидентов» вовсе не таковы, как твердят они сами и как вещает западная пропаганда. Очень коротко об облике Александра Ильича Гинзбурга, которого упорно именуют на Западе «писателем» (агентство Франс Пресс назвало его на днях даже «поэтом»), хотя за всю жизнь он не написал ни строчки. Так вот, этот «писатель» весьма неразборчив в своих связях с женщинами. Известны пьяные оргии Гинзбурга, одна из которых окончилась для него выпадением из открытого окна и переломом руки.

Нет, не чисты их помыслы, одолевают их честолюбие, эгоизм, гордыня — те пороки, что и меня терзали, пока не оказался я в пропасти. Я говорю о духовной пропасти, которая страшнее всех бездн. Не скажу, что я полностью справился с собой, прозрел до конца и очистился. Но молчать о заблуждениях своих и ослеплении вчерашних своих товарищей не могу.

Нелегко было мне решиться на такой шаг. Знаю, разные могут подумать и разное сказать. Бог им судья, этим возможным критикам. Мне же совесть не позволяет молчать. Молчать о том, в чем самому пришлось убедиться: что деятельность Орлова, Гинзбурга и прочих «диссидентов» не имеет ничего общего с гуманной помощью ближним, с «защитой прав человека». Их контора занимается делами, которые, по моему глубокому убеждению, идут вразрез с интересами Отчизны, ее культуры, ее духовного уклада, вразрез с интересами соотечественников. Она собирает воедино разных злобствующих, морально неустойчивых людей, всякого рода неудачников, вносящих во всех своих бедах Советскую власть. А возле этих лиц снуют и просто уголовные элементы.

Вот почему я решил написать это письмо.

Александр ПЕТРОВ (АГАТОВ),
бывший член Союза писателей.

СПЕКТАКЛЬ ДРУЖБЫ

Святам дружбы работника мастацтва нашай рэспублікі і ГДР з'явілася прайшоўшая нядаўна прэм'ера оперы нямецкага кампазітара Рыхарда Вагнера «Лаэнгрын». Спектакль паставілі рэжысёр Карл Фіртэль, мастак Бернгард Шрэтэр, дырыжор — народная аргыстка БССР Таццяна Каламіцава.

— Опера «Лаэнгрын», як і іншыя творы нашага вялікага суйачынніка, вельмі цяжкая для выканання, — сказаў доктар Фіртэль. — Яе пастаноўка па сілах далёка не кожнаму калектыву. Што датычыць мінскай трупы, то ёй могуць пазаздросціць многія тэатры Еўропы. Сапраўдную радасць даставіла мне як рэжысёру выкананне адной з галоўных партый Ірынай Шыкуновой. Створаны ёю вобраз Эльзы — лепшае, што мне даводзілася калі-небудзь бачыць. Вышэй усялякіх пахвал Святлана Данілюк у ролі каварнай, уладарнай Артурды.

Гэтыя і іншыя салісты, цудоўны аркестр, хор дапамаглі больш ярка і поўна раскрыць ідэйна-мастацкую задуму кампазітара, яго канцэпцыю. А яна заключаецца ў тым, што ніякі чароўныя сілы не могуць змяніць свет, пазбавіць яго ад злосці і несправядлівасці. Гэта могуць і павінны рабіць самі людзі.

У цяжкую для нямецкага народа і ўсяго чалавецтва гадзіну нацысты спрабавалі выдаваць Вагнера за свайго аднадумца. Мы, мастакі свабоднай сацыялістычнай Германіі, абавязаны на факты біяграфіі кампазітара, яго глыбока філасофскую музыку, пастараліся рэабілітаваць Вагнера, ачысціць «Лаэнгрын» ад нацыяналістычных напластаванняў. Гэтым мы хацелі ўнесці свой уклад ва ўмацаванне дружбы паміж народамі СССР і ГДР.

ДАВЕРЕНА МАЛАДЫМ

Яе імя не пішучь пакуль буйнымі літарамі на маляўнічых афішах. Яна, выпускніца кансерваторыі, нядаўна прынята ў трупы акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі. Але менавіта Раісе Прашко даверена адна са складаных партый сусветнага класічнага рэпертуару — партыя Эльзы ў оперы Р. Вагнера «Лаэнгрын».

Рэжысёр, доктар Карл Хайнц Фіртэль пасля першых жа рэпетыцый сказаў: «Я веру ў поспех Раісы. Яе чысты і моцны голас, музыкальнасць і артыстычнасць, шчырасць пачуццяў, памножаныя на велізарную працавітасць, абяцаюць цікавае, арыгінальнае ўвасабленне вобраза».

Вядома, права на вялікую самастойную работу пачынаючы артыст павінен заслужыць. Яго не атрымліваюць, як навагодні падарунак, а заваёўваюць працай і талентам. Спачатку Раіа ўваходзіла ў стажыровачную групу, выступала ў невялікіх партыях у операх «Іяланта», «Аіда», «Русалка». Гэта дало ёй некаторую ўпэўненасць і вопыт. Хутка Раісе даручылі складаную партыю Маргарыты ў оперы Ш. Гуно «Фаўст». Пачалася доўгая і цяжкая работа над сцэнічным увасабленнем шматплановай ролі.

— Партыя давалася мне цяжка, — расказвае спявачка. — Як перадаць трагізм лёсу гераіні і незвычайную сілу ўпершыню спазнанага пачуцця? Наўрад ці змагла б я знайсці пераканаўчы фарбы без парад і ўвагі народнай артысткі БССР Тамары Ніжнікавай, без таварыскай дапамогі і цярплівасці партнёра па сцэне — маладога, але ўжо вопытнага спявака, лаўрэата міжнароднага конкурсу Аляксандра Рудкоўскага.

...Вечарам ля пад'езда Вялікага тэатра ў Мінску на кожным кроку можна пачуць: «Ці няма лішняга білеціка?» Сярод соцен аматараў опернага мастацтва, якія запоўняць залу, многія ідуць слухаць менавіта Раісу Прашко, як у іншыя дні ходзяць глядзець у балетах Л. Бржазоўскую і Ю. Траяна, В. Саркісяна, Л. Сінельнікаву і іншых маладых артыстаў.

У Мінску ўмеюць адкрываць новыя таленты, ствараюць усе ўмовы для іх станаўлення і творчага росту. Толькі за апошнія тры гады тут выхаваны дванаццаць лаўрэатаў міжнародных і ўсесаюзных конкурсаў.

Відаць, таму і ўзрос аўтарытэт тэатра ў глядачоў, а яго калектыву за поспехі ў выхаванні маладой змены адзначаны першай прэміяй Міністэрства культуры СССР.

Я. ГАРЭЛІК.

ПАЕЗДКА Ў ВЯЗЫНКУ

альная база творчасці — пабудаваны Палац мастацтва, многія члены Саюза мастакоў атрымалі новыя майстэрні.

Свае лепшыя работы мастакі прысвячаюць важнейшым падзеям у жыцці савецкага народа. Героіка-патрыятычная тэма, напрыклад, вырашаецца ў карцінах «Поле» М. Савіцкага, «Балада аб мужнасці» Г. Вашчанкі, «Вяртанне» М. Залознага, у скульптурных партрэтах герояў вайны, выкананых З. Азгурам, П. Белавушавым, С. Селіханавым. Тэма вайны, народнага подзвігу выдатна адлюстравана ў такіх творах манументальнага мастацтва, як мемарыяльны комплекс «Прарыў» ва Ушачах, манумент савецкай маці-патрыётцы ў Жодзіна і інш. Гэтыя творы — вынік глыбокага роздуму і асэнсавання вытокаў патрыятызму, гуманістычных ідэалаў савецкіх людзей.

Дэлегаты з'езда ў сваіх выступленнях гаварылі, што творчасць беларускіх мастакоў сёння больш цесна, чым раней, звязана з сучаснасцю. У гушчы народнага жыцця яны знаходзяць сюжэты, вобразы, натхняюцца ўбачаным і таму імкнуцца як мага глыбей зазірнуць у душу сваіх герояў.

Набліжаецца шасцідзесяцігоддзе Вялікага Кастрычніка. Мы, мастакі Беларусі, рытуемся да гэтай слаўнай даты. Як мы справімся са сваёй задачай, пакажа выстаўка «Па ленінскаму шляху». Многія часу засталася і да 60-годдзя нашай рэспублікі. Словам, наперадзе ў беларускіх мастакоў шмат работы. Нам прыйдзеца папрацаваць над стварэннем мемарыяльнага комплексу ў Мінску, мастацкім афармленнем метро і многім іншым. Як і раней, вядучай застанецца тэма сучаснасці.

На сцэне Дзяржаўнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР упершыню ажыццёўлена пастаноўка оперы Р. Вагнера «Лэангрин». НА ЗДЫМКАХ: доктар К. ФІРТЭЛЬ (злева) з артыстамі, занятымі ў спектаклі, Я. ПЯТРОВЫМ і В. КУЧЫНСКІМ; І. ШЫКУНОВА — Эльза і І. САРОКІН — Фрыдрых фон Тэльрамун у оперы «Лэангрин»; сцэна са спектакля.

Паабпал шашы праплывалі задумленыя, зялёна-жоўтыя хвалі ўзгоркаў, мяккія абрысы альшанікаў і бароў, якія ля Вязынкі перараслі ў лясное мора. І па тым, як цікаўна, падстаўляючы праз адчыненае акно машыны далонь цёпламу ветру, углядаўся ў прастор балгарскі паэт Анастас Стаянаў, здалося, што ён чытае гэты малюнак у сугучнай мне танальнасці.

— Калі тут жыць, то можна стаць толькі добрым чалавекам, — заўважыў ён.

— У вас да гэтай паездкі быў створаны вобраз «сваёй» Беларусі? З працытанага, ад сустрэч? — зярнуўся да яго.

— Быў, — адказаў паэт і павярнуўся да мяне. — Калі б мне прапанавалі намалюваць вобраз Беларусі адным штрыхом — я намалюваў бы старога з сынамі, што стаіць у Хатыні. Я атрымаў шмат альбомаў з Беларусі, але і ў альбомах гучаць званы. Самы трагічны час, самае страшнае ў гары вайны — усё адлюстравалася ў Хатыні. Я бачыў краіны, бачыў многія могілкі, але могілак-вёсак не бачыў. Тут не толькі сто сорака дзевяць чалавек загінула. Тут пахавана сама гісторыя, лёс цэлага свету.

— Вы ўпершыню ў Беларусі. Чаму вам захацелася прыехаць менавіта ў наш край? — самая блізкая для балгараў краіна. Па-другое, калі я ў студэнцкай гады пазнаёміўся з беларускай паэзіяй, то адчуў у ёй штосьці блізкае нам. У творах Янкі Купалы, Якуба Коласа, у «Сцягу брыгады» Аркадзя Куляшова. Хацелася ўведаць: ці сапраўды Беларусь падобна на Балгарыю. У пяцьдзесят шостым годзе выйшла адна мая кніжка, пра яе даведаўся з друку Ніл Гілевіч. Я атрымаў дзіўны ліст: беларус напісаў па-балгарску, праўда, тады з памылкамі. Мы пасябралі. Зараз мне здаецца, што Беларусь даўно ведаю. Я ўпершыню сустрэў Танка, Вярцінскага, а здалося — з ім даўно знаёмы. Часам чалавек марыць аб нейкай краіне, трызіць ёю. А калі убачыць — надыходзіць расчараванне. Ubачанае мною пераўзышло ўсё, чаго я чакаў. Не толькі, што надвор'е тут такое добрае, краявіды прыгожыя, што сустрэў знаёмых людзей, што ваш край харошы, што мы жывём у дружбе. Тут усё мне знаёмае — вось што.

— Што для вас асабіста дае дружба з паэтамі іншых народаў? — Паэт з паэтам сябруе не толькі, калі яны сустракаюцца. Галоўнае, каб яны чыталі адзін аднаго, перакладалі. Гэтым мы багацейшыя за іншых людзей. А ў мяне сябра — Ніл, з якім я даўно ў дружбе і сустракаюся, Куляшоў і Броўка, дакладней, іх кнігі. Вечны мой сябра Якуб Колас. Калі б тут быў не лес, а адно дрэва, то яно расло б горш. А калі дрэў многа, то яны растуць лепш, прабіваюцца. Так і людзі. Сувязі дапамагаюць расці і расці. Я сказаў бы, што дружба дае мне глебу, якая жывіць сокамі, і сонца, да якога цягнешся.

Па прыездзе ў Балгарыю я нешта нагішу ў вершах пра Беларусь. Мне будзе цяжка, бо і дзесяць і пятнаццаць год назад у вас былі балгары і пісалі пра вас. Гэта не абавязак, — проста не магу не напісаць.

Я бачыў хату Коласа, гняздо бусла, які адляцеў у вырай — як і паэт адляцеў, а гняздо яго засталася. Як пра гэта не напішаў!

— Балгары ведаюць пра Беларусь з кніг, з шматлікіх артыкулаў, якія друкуюцца ў прэсе, ад сустрэч з нашымі людзьмі. Асабліва добра ў нас наладжана справа ўзаемнага перакладу, — сказаў я.

— У Балгарыі шмат перакладаюць з беларускай мовы. І ўсё ж я лічу, што пісьменнік павінен перакладаць толькі тое, што вельмі спадабалася. Не дзеля перакладу, а для сябе перакладаць я асобныя вершы Купалы, Танка, Гілевіча, пачынаў з Коласа, з яго верша аб Радзіме. Для таго, каб перакладаць, трэба ведаць, што перакладаць.

— Згодзен з вашым прыწყам. Я б яго назваў — па загаду сэрца. Але можна кіравацца і другім прыწყам — па закону дружбы. Можна і спалучаць іх. Усё залежыць ад творчай індывідуальнасці перакладчыка. І тут мне хочацца пацікавіцца крыху вашай творчай лабараторыяй. Ці ёсць у вас нейкая сістэма — зрабілі адзін пераклад, а тады сядзеце за другі? А як з вершамі атрымліваецца?

— З вершамі, на жаль, парадку такога няма. Тут у мяне сістэма неакадэмічная: адзін пачынаю, другі канчаю. Пасля зноў магу вярнуцца ці то да першага, ці да другога. Гавораць, хату нельга будаваць з даху. А вершы я пачынаю і зверху, і знізу, і з сярэдзіны. У перакладах ёсць сістэма, там іншае. Учора я перакладаў верш Коласа «Мужык». Там зусім інакшы свет, я нібы ступіў у іншы дом, дзе зусім другі парадак. У Коласа акадэмічная форма, і мне здавалася, што ён стаіць нада мной і строга пытае: «Што ты робіш, ці так трэба?» Я азнаёміўся з перакладам гэтага верша, зробленым другім чалавекам, які ніколі не быў у Беларусі, і адчуў у ім недакладнасці. Нам, балгарам, сумна становіцца, калі нас дрэнна перакладаюць. Гейнэ сказаў, што чытаць вершы ў перакладах тое самае, што глядзець на сыр праз шкло. Увогуле, правільна. І над перакладамі трэба працаваць сур'ёзна. Лічу, што асабліва цяжка перакладаць Коласа, бо гэта вялікі паэт. Ён вельмі глыбокі. Таму і не шанцуе — яго менш перакладаюць. Гэта як тыя кветкі: калі перасадзіш у іншую глебу, яны вянуць. У цэлым жа томік Якуба Коласа добра перакладзены на балгарскую мову. Асабліва ўдаліся пераклады Найдану Вылчаву...

— А якія б вы назвалі запаведзі паэта?

— Першая — гэта не быць паэтам, а быць чалавекам. Калі не так, то паэт памірае. А чалавекам быць не проста. Другая — каб і іншых рабіў харошымі людзьмі. У бога, кажуць, ёсць дзесяць запаведзей, але я не бог, і ў мяне іх дзве.

— Раз вы зямны чалавек, то раскажыце пра свае родныя мясціны. Хочацца ведаць пра вас.

— Нарадзіўся ў рэвалюцыйнай акрузе, у вёсцы Жываўцы, 2 жніўня 1931 года. Вучыўся ў Міхайлаўградзе — у 1923 годзе там гачалося паўстанне, якім кіравалі Дзімітраў і Ка-

лараў. Паўстанне пацярпела няўдачу, але гэта было першае антыфашысцкае выступленне ў свеце. Скончыў філагічны факультэт Сафійскага ўніверсітэта. Рэдагую часопіс «Пламычэк» — для піянераў. Першая кніга выйшла ў 1955 годзе, калі быў студэнтам. Называлася «Першае каханне». Вельмі ж яе лаялі крытыкі, бо я пісаў пра каханне. Зараз выходзіць дваццаць пятая кніга. Пісаў не толькі вершы, але і прозу, і нататкі. Калі б я напісаў дваццаць пяць кніг паэзіі, думаю, паэт з мяне быў бы дрэнны. Пра паўстанне 1923 года, пра вызваленне Балгарыі, пра родную вёску, якую знеслі і на яе месцы пабудавалі вадасховішча, напісаў казку «Жыў-быў хлопчык». Яна выйшла ў вас. Цікава, што пра вёску напісаў у паэтычнай форме, напісаў у імя рэвалюцыі.

Цераз мосцік мы пайшлі да Купалавай сядзібы. Хоць стаяла восень, але трава на дзёва была сакавітай і выразна адбівала слэды. Спачатку мы агледзелі яблыневы сад, а тады накіраваліся да жывой ліпавай альтанкі. Балгарскі госьць доўга ўзіраўся ў старую нахіленую ліпу, якая, можа, помніла Янку Луцвіча і цяпер нібы кланялася яго дому.

У хаце-музеі балгарскі паэт спачатку толькі ўслухоўваўся ў словы пра Купалу. Калі ж ён убачыў на фота Купалаву сястру Ганну, то сказаў:

— Ганнай маю бабку называлі. Гэта і балгарскае імя. Толькі пішацца з адным «н» — Гана.

З гэтай хвіліны паэт асабліва ажывіўся, пасмялеў, пачаў распітваць пра многія моманты з жыцця народнага песняра, а калі апынуўся ў пакоі, абстаўленым хатнімі рэчамі, то і сам стаў каменціраваць:

— У нас скрыня такая ж. І люстра заўсёды абрамлялася вышываным ручніком. Кросны тыя ж. У вас ткалі з ільну? А ў нас з шэрсці, з каноплі, бо лёну мала. Люблю драўляныя лыжкі, яны не абпякаюць. Іх у нас рабілі цыганы. А прас быў упрыгожаны пёўнем. А гэта што?.. Малых вучылі хадзіць? Такія «хадунь» можна было б пераняць і нам. А вось печ у нас стаяла жалезная. І я доўгі час не разумеў фразы: «Стары ўлёгся на печы». О, добры дзень, лямпа! Такую ж, з зялёным абажурам, у нас палілі на газе, і вісела яна таксама пасярод пакоя...

Анастас Стаянаў выйшаў на двор і працягаў размову:

— Я ўбачыў неба, лугі, рэчкі, лясы, убачыў людзей — усё, чым жылі Янка Купала і Якуб Колас. Я ўбачыў хату, дзе яны нарадзіліся, рэчы, сярод якіх яны жылі. І ўсё гэта было мне знаёма, усё гэта я бачыў у музеях класікаў балгарскай літаратуры. Купала і Колас жылі тым, чым жылі нашы пісьменнікі. Яны нацыянальныя і інтэнацыянальныя. Яны не былі балгарамі, а мне здаецца, складалі песні пра нас.

— Вы пераклалі коласавскага «Мужыка». Паслухайце, як гучыць купалаўскі «Мужык», — сказаў я і прачытаў верш.

— «Я буду жыць, бо я мужык...», «Што чалавек я, хоць мужык...» — паўтарыў Анастас Стаянаў і заклочыў: — Я перакладаю верш. Гэта былі два вялікія мужыкі.

Аляксей ГАРДЗІЦКІ.

«СОТНІКАЎ ЗАСТАЕЦА ЖЫЦЬ...»

На экраны краіны выпушчаюцца адразу тры фільмы, знятыя па творах лаўрэата Дзяржаўнай прэміі СССР В. Быкава. Гэта — «Абеліск», «Дажыць да світання» і «Узыходжанне», у аснову якога пакладзена апавесць «Сотнікаў». У Дзяржкіно СССР у Маскве з вялікім поспехам прайшоў грамадскі прагляд гэтай стужкі. Карці-

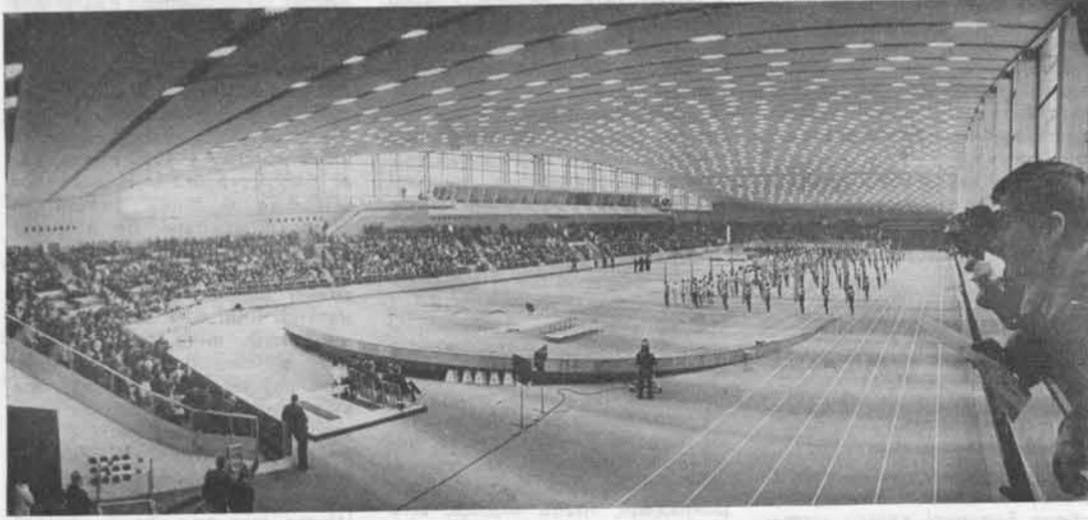
на знята на студыі «Масфільм» па сцэнарыю Ю. Клепківа і Л. Шапіцка.

— У нас пытаюць, чаму мы, хто не бачыў фронту, так часта звяртаемся да падзей ваеннага часу, робім карціны аб пакаленні пераможцаў? — сказала рэжысёр — пастаноўшчык фільма Л. Шапіцка. — Калі для нашых бацькоў вайна была цяжкім выпрабаваннем, пра-

веркай, то для нас яна з'яўляецца пунктам маральнага адліку, да якога мы так або інакш вяртаемся сёння...

Нішто не праходзіць бяследна. Адно аказваецца прыкладам для пераймання, другое — вельмі жорсткім урокам, які не забываецца. Сотнікаў застаецца жывым назаўсёды. Таму што «герой не памірае, толькі побач быць перастаець».

ПЕРШЫ МЕТЭАРОЛАГ ВІЦЕБШЧЫНЫ

У Мінску адкрыўся Палац лёгкай атлетыкі. Новае спартыўнае збудаванне прызначана для правядзення спартыўнага ўзроўня на самым высокім узроўні. Першым тут адбыўся адкрыты чэмпіят краіны па лёгкай атлетыцы. У ім прынялі ўдзел спартсмены Саветаў Саюза, Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі. Былі пераўзыхлены многія вышэйшыя дасягненні для закрытых памяшканняў у скачках з шастом, у бегу на розныя дыстанцыі. Але дзве падзеі на гэтых спаборніцтвах выклікалі асаблівую цікавасць у спецыялістаў і захапленне шматлікіх аматараў лёгкай атлетыкі.

Сенсацыямі сталі выступленні мінчан — Таццяны Бойка і Аляксандра Грыгор'ева. Таццяна ўзяла рэкордны рубж у скачках у вышыню — 189 сантыметраў, што з'яўляецца вышэйшым дасягненнем СССР для закрытых памяшканняў. Аляксандр Грыгор'еў паўтарыў абсалютны рэкорд СССР у скачках у вышыню, устаноўлены Валерыем Брумелем чатырнаццаць гадоў назад. Аляксандр нават паспрабаваў штурмаваць сусветны рэкорд, які належыць Д. Стоунзу, — 232 сантыметры, і быў блізка да поспеху. Яшчэ адзін залаты медаль прынес беларускай камандзе

Валянцін Зотаў. Ён перамог у бегу на пяцікіламетровай дыстанцыі, паўтарыўшы сваё леташняе дасягненне. Пасляхавыя старты ў мінскім Палацы лёгкай атлетыкі адкрываюць для спартсменаў новы сезон. Многія з іх рыхтуюцца да адказных выступленняў за рубяжом. Так, Аляксандр Грыгор'еў будзе прадстаўляць нашу краіну на чэмпіянаце Еўропы ў іспанскім горадзе Сан-Себастьяне. НА ЗДЫМКУ: у новым лёгкаатлетчным палацы; Таццяна БОЙКА; на дыстанцыі — Валянцін ЗОТАЎ; Аляксандр ГРЫГОР'ЕЎ. Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ЮРКАВА ЗОРКА У СУЗОР'І ЛЕБЕДЗЬ

Горад ахутвала начная імгла. А калі патухлі агні ў вокнах дамоў, сталі добра відаць усе зоркі. Не было ветру, смугі, залатога авулу Месяца, пятнаццаціградуснага марозу, які стаў на вуліцы. Мы былі ў школьным планетарыі.

Горад ахутвала начная імгла. А калі патухлі агні ў вокнах дамоў, сталі добра відаць усе зоркі. Не было ветру, смугі, залатога авулу Месяца, пятнаццаціградуснага марозу, які стаў на вуліцы. Мы былі ў школьным планетарыі.

наступіла значна раней. Але калі змрок згусціўся над еўрапейскай часткай СССР, першае паведамленне ў Астранамічны інстытут імя П. Штэрнберга паступіла з Беларусі. Адкрыццё было зроблена васьмікласнікам Юрыем Сяленкам. У гэты дзень ён, як заўсёды, узяўся ў абсерваторыю, каб паглядзець патакі метэарытаў. Запісаўшы апошнія назіранні ў журнал, пачаў разглядаць Млечны шлях, міжволі навеў тэлескоп на Паўночны Крыж, і раптам... Юрка ўбачыў новую зорку. В. ТАШТАМЫШАЎ.

Зайчана трапіла ў дом Ільяных зусім маленькім. Паліна Пракопаўна, старшы заатэхнік упраўлення сельскай гаспадаркі Клічаўскага райвыканкома, літаральна выдрала яго з кіпцюроў ястраба ў полі. Малое клпатліва даглядалі ўсе лета, а восенню дарослага зайца аднеслі ў лес. Але Цішка вярнуўся ўслед за гаспадарамі, перазімаваў у хляве. НА ЗДЫМКУ: Тамара ІЛЬЯНОВА рыхтуе ўрокі разам са сваім гадаванцам. Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

Слухаючы або чытаючы ў паведамленнях сіноптыкаў параўнанні надвор'я цяперашняга часу і далёкага мінулага, мы здзіўляемся: адкуль бяруцца гэтыя звесткі, бо нярэдка амаль нічога не ведаем пра тых, хто дзесяці гадоў назад часта не па службе, а з-за цікаўнасці сістэматычна збіраў метэаралагічныя даныя. У ліку такіх нямногіх энтузіястаў быў і наш зямляк — Андрэй Бялыніцкі-Біруля.

Нарадзіўся Андрэй Сімпліцыянавіч у сям'і памешчыка ў вёсцы Бабкоў Аршанскага павета ў 1826 годзе. Першапачатковую адукацыю атрымаў дома, а затым паступіў у Пецябургскі універсітэт. У 1852 годзе ён са ступенню кандыдата навук заканчвае прыродазнаўчае аддзяленне, вяртаецца на радзіму і паступае на службу, якую, аднак, неўзабаве давлялася пакінуць. Справа ў тым, што пасля смерці дзядзькі яму дастаўся ў спадчыну маёнтак Каралёва, што ў некалькіх кіламетрах ад Віцебска. Будучы вучоны пераязджае сюды, і, бачачы, як можа залежыць сельская гаспадарка ад кліматычных умоў, прыходзіць да вываду аб неабходнасці весці дакладныя назіранні над прыродай свайго краю.

У сярэдзіне 60-х гадоў мінулага стагоддзя Бялыніцкі-Біруля набывае ў Пецябургу неабходныя прыборы і з 1865 года пачынае рэгулярныя назіранні за прыродай Віцебшчыны. Аб выніках сваіх назіранняў ён дакладвае ў Цэнтральныя статыстычны камітэт, пазней — у Галоўную фізічную абсерваторыю, піша ў «Віцебскіх губернскіх ведамасцях». Неўзабаве спецыялісты высока ацанілі работу нашага зямляка. У 1891 годзе ён па пастанове канферэнцыі Акадэміі навук атрымаў дыплом і ганаровае званне карэспандэнта Галоўнай фізічнай абсерваторыі. Гэта яшчэ ў большай ступені стымулявала дзейнасць Бялыніцкага-Бірулі.

У Каралёве ён на свае сродкі пабудоваў спецыяльны павільён і метэаралагічную будку, для якіх набыў новыя, больш дасканалыя прыборы. Каралёўская метэастанцыя стала адзінай станцыяй 1-га класа ў Заходнім краі. Назіранні ў ёй праводзіліся тройчы ў дзень — у 7, 13 і 21 гадзіну. Вымяраліся тэмпература і ціск паветра, вільготнасць, напрамак і сіла ветру. Калі Андрэй Сімпліцыянавіч не мог сам выконваць работы, то гэта рабіў эканом яго маёнтка А. Балкашынаў.

Гумар

- Перад вамі, сэр, самая высокая гара ў нашым штаце.
— А што, існуюць, мабыць, якія легенды, паданні, звязаныя з гэтым месцам?
— Колькі хочаш! Двое закаханых, напрыклад, аднойчы ўзбравіліся на гэту гару і больш сюды не вярнуліся.
— Цікава. І што, яны кінуліся ў цясіну?
— Не, яны спусціліся з другога боку.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ
НАШ АДРАС:
МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.
Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 322